Työ- ja elinkeinoministeriö
Ylijohtaja Tuija Oivo
20.4.2016

EDUSKUNNAN TYÖELÄMÄ- JA TASA-ARVOVALIOKUNNAN KUULEMISTILAISUUS 21.4.2016: VNS */2016 VP VALTIONEUVOSTON SELONTEKO JULKISEN TALOUDEN SUUNNITELMASTA VUOSILLE 2017—2020

1. Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen määrärahat ja TE-toimistojen toimintamenot kehyskaudella 2017-2020

Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (mom. 32.30.51)

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen määrärahat ovat 438 milj. euroa v. 2017 ja 413 milj. euroa v. 2020. Momentin mitoituksessa on otettu huomioon hallitusohjelman mukaiset säästöpäätökset, ammatillisen työvoimakoulutuksen siirto opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle v. 2018 palkkatuen ja starttirahan osittainen siirto sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle v. 2017-2018 sekä maahanmuutosta aiheutuvat kotouttamiskoulutuksen lisäkustannukset. Lisäksi hallituksen kärkihankkeisiin sisältyvät lisäpanostukset päättyvät v. 2018.

51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v) (1000 euroa)

	2017	**2018**	**2019**	**2020**
Edellinen kehyspäätös	543 259	428 259	408 259	408 259
Muut hallituksen sopimukset, päätökset ja sitovat kannanotot				
Indeksisidonnaisten menojen säästö	-200	-200	-200	-200
Työttömyysetuuksien aktiivikäytön laajentaminen (siirto momentille 33.20.52)	-151 100	-143 000	0	0
Kehittämisehdotukset				
Perheenyhdistämisestä johtuva lisätarve	8 982	14 662	9 198	4 303
Perusopetukseen ja ammatilliseen koulutukseen valmistavaan opetukseen siirtyvät	-7 385	−10 297	−10 297	−10 297
Turvapaikanhakijoiden määrän kasvusta aiheutuva kotoutumiskoulutuksen lisätarve	44 887	25 396	11 161	10 563
Kehys	**438 443**	**314 820**	**418 121**	**412 628**
Valtuus	***127 800***	***70 000***	***65 000***	***65 000***

Maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus

Maahanmuuttajien kotoutumiskoulutusta järjestetään osana työvoimakoulutusta. Kotoutumiskoulutuksen avulla pyritään edistämään aikuisten maahanmuuttajien kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan ja pää-

syä työelämään tai jatkokoulutukseen. Työvoimakoulutuksena järjestetään tarvittaessa myös aikuisten maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon opetusta.

Vuoden 2016 talousarviossa varattiin 60,5 milj. euroa kotoutumiskoulutuksen hankintaan. Täydentävässä talousarviossa kotoutumiskoulutukseen, kielitestauksiin ja osaamiskartoituksiin saatiin 22,7 milj. euroa lisämäärärahaa. Oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden ja heidän perheenyhdistämisenä tulevien perheenjäsentensä määrän kasvun myötä kotoutumiskoulutukseen kehyskaudella osoitetaan lisämäärärahaa vuonna 2017 46,5 milj. euroa, vuonna 2018 29,8 milj. euroa, vuonna 2019 10,1 milj. euroa ja vuonna 2020 4,6 milj. euroa.

TE-toimistojen toimintamenot

TE-toimistojen toimintamenot ovat 159,6 milj. euroa vuonna 2017. Toimintamenojen kehys pienenee 147,7 miljoonaan euroon vuonna 2020.

01. Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

(1000 euroa)	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Kehys	159 555	148 138	147 642	147 663

2. Työttömyysetuuksien käyttötarkoituksen laajentaminen ja kannustinloukkujen purkaminen

Palkkatuettua työtä, työttömien starttirahaa ja liikkuvuusavustusta ehdotetaan rahoitettavaksi vuosina 2017 ja 2018 työttömyysetuuksiin varatuista määrärahoista. Työttömyysetuuksiin varatuista määrärahoista rahoitetaan peruspäivärahan määrä ja sen ylittävä osa rahoitetaan työllisyysmäärärahoista. Työ- ja elinkeinoministeriön pääluokasta julkisista työvoima- ja yrityspalveluista siirretään 151,1 milj. euroa vuonna 2017 ja 143 milj. euroa vuonna 2018 sosiaali- ja terveysministeriön pääluokkaan kattamaan työttömyysturvan lisäkustannuksia. Työttömyysetuuksien käyttötarkoituksen muutosta koskevat säännösmuutokset olisivat määräaikaisia ja uuden rahoitusmallin vaikutuksia seurattaisiin ja arvioitaisiin.

Työttömien velvollisuutta ottaa vastaan työtä ja osallistua työllistymisedellytyksiä parantaviin aktiivitoimenpiteisiin ehdotetaan samalla tiukennettavaksi. Työttömyysturvalakiin ehdotettavilla muutoksilla korostetaan työttömyysetuuden vastikkeellisuutta, mikä tarkoittaa velvollisuutta hakea ja vastaanottaa työtä sekä pysyä työssä ja parantaa edellytyksiään työllistyä. TE-toimiston palveluprosessia muutetaan siten, että palveluprosessi toimii em. tavoitteiden mukaisesti.

Rahoituksen muutos tekee aktiivitoimenpiteiden rahoitusjärjestelmästä nykyistä joustavamman, jolloin sillä voidaan vastata nykyistä paremmin työttömien palvelutarpeisiin. Kannustinloukkujen purkamista ja työttömyysetuuksien käyttötarkoituksen laajentamista koskevilla ehdotuksilla pyritään nopeuttamaan työn vastaanottamista, lyhentämään työttömyysjaksoja, parantamaan työllistymisedellytyksiä ja alentamaan rakenteellista työttömyyttä ja tätä kautta julkisten voimavarojen säästäminen (työttömyysturvamenojen vähentäminen).

Ehdotusten työttömyyttä alentavat vaikutukset syntyvät työttömyysjaksojen lyhenemisen kautta. Alustavan arvion mukaan ehdotetut muutokset alentavat työttömyyttä 15 000 henkilöllä vuositasolla. Työllisyyttä lisäävä vaikutus jonkin verran pienempi, koska on mahdollista että sanktioiden takia osa työnhakijoista voi ainakin tilapäisesti poistua työmarkkinoilta. Vaikutus työttömyysturvamenojen säästöön on noin 123 M€, jos keston lyhennys toteutuu. Työllisyyden lisäys kasvattaa lisäksi verotuloja ja julkisen talouden tasapaino paranee.

3. Ammatillisen työvoimakoulutuksen siirto opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle

Toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformiin liittyen kaikki tutkintoon tai tutkinnon osaan johtava työvoimakoulutus, osa ei tutkintoon johtavasta ammatillisesti suuntautuneesta työvoimakoulutuksesta sekä maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon koulutus siirrettään OKM:n hallinnonalan vastuulle. Tätä varten TEM:n työvoimakoulutuksen hankintamäärärahoista siirretään 90 miljoonaa euroa OKM:n valtionosuusrahoitukseen vuoden 2018 alusta lukien. Työ- ja elinkeinoministeriölle jää edelleen pääosa ei tutkintoon johtavasta ammatillisesti suuntautuneesta koulutuksesta sekä maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus.

4. Alueelliset työllisyyskokeilut

Vuosina 2017–2018 toteutetaan työllisyyspalvelujen alueellisia kokeiluja, joilla luodaan työnhakija- ja työnantaja-asiakaslähtöinen kokonaisvaltainen hallinnonalarajat ylittävä kustannusvaikuttava toimintamalli vuoden 2019 jälkeiseen aikaan ("Suomen työllisyyspalvelun malli"). Kokeilualueilla julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämisvastuu siirretään maakunnalliselle toimijalle. Tavoitteena on tukea tulevien itsehallintoalueiden perustamista.

Lainsäädännöllä mahdollistetaan se, että kokeilualueilla voidaan poiketa voimassa olevasta julkisia työvoima- ja yrityspalveluja, työttömyysturvaa, aktiivista sosiaalipolitiikkaa, tietojen luovuttamista, kotoutusta sekä mahdollisesti myös koulutusta koskevasta lainsäädännöstä sen mukaan kuin kevään 2016 aikana erikseen linjataan.

Kokeilua koskeva HE annetaan eduskunnalle syysistuntokaudella 2016. Kokeilu käynnistyy aikaisintaan vuoden 2017 alussa. Em. aikataulu edellyttää, että kokeilualueet valitaan viimeistään toukokuussa 2016.

5. Kotouttamisen määrärahat TEM:n pääluokassa

Kehyskaudella on huomioitu kasvaneiden turvapaikanhakijoiden määrästä johtuvat määrärahanlisäystarpeet. Määrärahalaskelmien pohjana on viime vuonna saapuneiden turvapaikanhakijoiden ja heidän perheenyhdistämisenä saapuvien perheenjäsenten määrä sekä arvio, että tänä vuonna ja koko kehyskaudella Suomeen saapuu turvapaikanhakijoita ja kiintiöpakolaisia noin 10 000 henkilöä/vuosi. Keskimäärin 35 % turvapaikanhakijoista arvioidaan saavan oleskeluluvan.

Hallituksen maahanmuuttopoliittisten toimenpiteiden mukaisesti tulee kansainvälistä suojelua saaville henkilöille varmistaa kuntapaikkojen saatavuus sekä nopea pääsy kielikoulutukseen ja muihin kotoutumista tukeviin toimenpiteisiin.

<u>Valtion korvaukset kunnille (mom. 32.70.30, arviomääräraha)</u>

Kunnille korvataan kansainvälistä suojelua saavien vastaanotosta ja kotoutumista edistävien palveluiden järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia. Määrärahatarvelaskelmat perustuvat vuosittaiseen arvioon oleskeluluvan saaneiden kotoutumisen piirissä olevien pakolaisten määrästä.

Vuonna 2015 laskennallisten korvausten piirissä oli 6 807 henkilöä. Laskennallisten korvausten piirissä arvioidaan vuonna 2016 olevan noin 15 400 henkilöä. Vuonna 2020 määrän arvioidaan nousevan noin 25 400 henkilöön.

Arviomäärärahan kehitys (1 000) euroa:

2016 TA	2017 Kehys	2018 Kehys	2019 Kehys	2020 Kehys

162 225	262 569	355 190	359 089	284 907

Maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edistäminen (mom. 32.70.03, siirtomääräraha 2 v)

Momentin keskeisin käyttökohde on TEM:ssä toimiva Kotouttamisen osaamiskeskus sekä toimet ja hankkeet maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edistämiseksi ja rasismin ehkäisemiseksi. Kotouttamisen osaamiskeskuksen tehtävänä on vahvistaa kotouttamispolitiikan toimeenpanon vaikuttavuutta. Osaamiskeskuksen toiminnassa keskeisiä tehtäväalueita ovat kotouttamisen tietoperustan vahvistaminen, tuloksellisuuden arvioinnin ja seurannan kehittäminen sekä paikallistason toimijoiden ammattitaidon ja osaamisen kehittäminen toimintatapoja ja -malleja arvioimalla, hyviä käytäntöjä juurruttamalla ja työprosesseja selkeyttämällä.

Määrärahan kehitys (1 000) euroa (siirtomääräraha, 2 v)

2016 TA	2017 Kehys	2018 Kehys	2019 Kehys	2020 Kehys
2 246	2 246	2 246	2 246	2 246